

гінальністю, точністю. Найважливішими функціями творчого мислення є когнітивна, емоційна, поведінкова та рефлексивна.

2. У контексті нашого дослідження когнітивна діяльність – це діяльність людини, спрямована на пізнання і перетворення довколишнього світу (природи, суспільства, свідомості), що пронизує всі періоди його життя, створюючи специфічний функціональний простір та виконуючи низку специфічних функцій – когнітивно-пізнавальну, емоційно-пізнавальну, пізнавально-поведінкову, когнітивно-перетворювальну, емоційно-перетворювальну, перетворювально-поведінкову.

3. Своєчасна актуалізація вікової сензитивності особистості до прояву якостей творчого мислення як психологічного фактору її розвитку у процесі когнітивної діяльності реалізується за допомогою створення сукупності наступних умов: поетапного знайомства з особливостями пізнання довколишнього світу (на основі сенсорних систем особистості); забезпечення емоційно-позитивного ставлення до процесу розвитку творчого мислення; поступового зняття в процесі взаємодії поведінкових бар'єрів.

4. Розвиток якостей творчого мислення студентів у процесі освітньої діяльності когнітивного спрямування реалізується за допомогою створення сукупності умов, де вирішальною умовою успішного здійснення спільної творчості викладача і студентів є використання *проблемного діалогу*, як особливого типу діалогічної взаємодії, який характеризується обмеженими творчими можливостями одного або двох партнерів у подоланні виявленої проблемності, тому вимагає від них пошукової пізнавальної та мовної активності для зняття діалогічної проблемної ситуації та виникає за умов, коли у свідомості співрозмовників уже відбулося розмежування отриманих знань, вони адекватно розуміють зміст запитань та відповідей один одного й одночасно відчують потребу у конкретній взаємодії [1, с. 69; 2].

1. Фурман А.В. Проблемні ситуації в навчанні. – К.: Рад. шк., 1991. – 191 с.

2. Фурман А.В. Теорія навчальних проблемних ситуацій: психолого-дидактичний аспект: Монографія. – Тернопіль: Астон, 2007. – 164 с.

СОЦІАЛЬНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ ЯК ПРЕДМЕТ СУСПІЛЬНОГО ОБГОВОРЕННЯ ТА НАУКОВОГО АНАЛІЗУ

КАПЕЛЯН О.

Copyright © 2013

Актуальність теми. Протягом часу всього існування людства, від періоду, коли первісна людина створювала прототип теперішньому соціуму, і до сьогодні справедливість є рушієм в еволюційній та революційній фазах розвитку суспільства. Оскільки поняття та саме явище справедливості є досить вживаним тому і однозначного трактування та уявлення про них немає. Як говорить народна мудрість, “скільки людей – стільки думок”.

Справедливість – це одна із чотирьох кардинальних чеснот, тобто така головна чеснота, довкола якої рухаються інші чесноти, як двері на своїх завісах [1, с. 78]. Смысловий зміст поняття “соціальна справедливість” є досить широким, тому для його осмислення нами запропонована мислесхема (*рис. 1*).

Соціальна справедливість завжди виступала та буде виступати як найважливіший показник ефективності життєдіяльності суспільства і, мабуть, головний соціальний ідеал його розвитку. Ця проблематика розглянута в роботах Дж. Ролза, Д. Белла, Д. Боулдінга, Р. Дарендорфа, В. Зауера, М. Волзера, Р. Нозіка та багатьох інших. Саме її, головну як сутність соціальної держави, розглянуто у працях В. Бабкіна, М. Вольцера, В. Кімліка, М. Коноха, Р. Нозіка, П. Розенваллона, Дж. Ролза, В. Скуратівського, Г. Соловей, Л. Щеннікової, Г. Цахера.

Справедливість, як зазначає Джон Ролз у своєму дослідженні “Теорія справедливості”, — це перша чеснота суспільних інститутів. Відповідно до викладеної ним теорії перший принцип справедливості полягає в тому, що кожна особа повинна мати рівні права у широкій схемі прав і свобод для всіх громадян країни. Зміст другого принципу — соціальна та економічна нерівність повинні бути лише такими, щоб: а) від них можна було очікувати поліпшення для всіх; б) забезпечувалася відкритість будь-яких посад для всіх членів суспільства [3].

Звичайно, у симбіозі уявлень про справедливість визначальне місце займає релігійний чи морально-етичний аспект цієї чесноти. Західноєвропейська традиція з часів Аристотеля вирізняє три основні форми справедливості: 1. *Justitia comutativa* (комутативна, договірна, вирівнювальна, обмінна справедливість). Порушення цієї справедливості шляхом крадіжки, пошкодження, замахів створює не правовий стан, про який варто не просто внутрішньо жаліти, але виправляти його ззовні. 2. *Justitia distributiva* (дистрибутивна, розподільча справедливість), її мета зробити кожную людину причетною до спільного блага шляхом справедливого розподілу. 3. *Justitia legalis* (легальна, законна справедливість). Головним чином ця форма справедливості має бути притаманна правознавцям та законотворцям [1, с. 79-81].

Починаючи з XIX століття, поряд із трьома названими вище основними формами справедливості, називають ще й четверту форму: *соціальна справедливість*, вжиту ще неосхоластичним філософом Луїджі Тапареллі Дадзеліо. Відповідно до офіційної церковної доктрини соціальною справедливістю називається симбіоз всіх вищезазначених трьох форм у рівномірній взаємодії. Проте, якщо звернутися до Біблії то бачимо простіше пояснення: “Шукайте

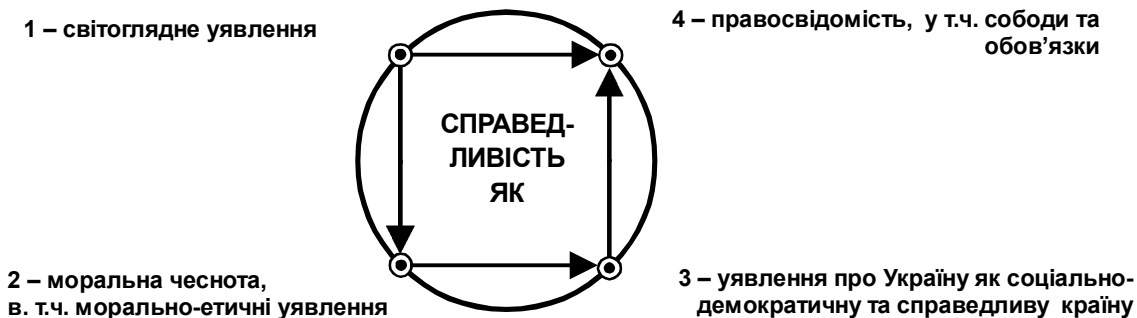

Рис.

Логіко-змістове наповнення терміна “соціальна справедливість”

перше Царство Боже та його справедливість, а все те вам докладеться” (Мт. 6, 33). Царство Боже є царством Божої справедливості – волі Отця, звіщеної Ісусом Христом [2. с.77]. “Словесною іконою” Царства Божого є Нагірна проповідь, й, зокрема, Блаженства проголошені Христом (Мт. 5, 3-12). Отже, Церква у її соціальних компендіумах дає досить логічне пояснення справедливості та, найголовніше, вказує на першоджерело – на Бога.

Що ж до правового аспекту справедливості, то тут у полі зору законодавства України головним гарантом соціальної справедливості та блага населення є Конституція України. З часу укладення її ухвалення і до сьогодні *de iure* вона вважається однією із найгуманніших у світі, проте *de facto* це, на жаль, далеко не так. Неозброєним оком можна побачити порушення найголовнішого людського блага – рівності всіх перед законом.

Для сучасного українського суспільства тема справедливості є особливо болючим питанням. Країна, котра в черговий раз стала на шлях самостійності як ніколи потребує справедливого ставлення держави до людини та кожного громадянина до своїх прав та обов'язків. Важливе значення питання справедливості має, насамперед тоді, коли явно порушуються основні принципи конституційного ладу (ст. 5, ст. 13, ст. 14, ст. 15, ст. 21, ст. 24 КУ.) Наперекір регламентованій рівності усіх перед законом законодавчо закріплена група привілейованого населення наділена недоторканістю; землею, її надрами та ресурсами, які перебувають у безпосередній власності народу України, влада керує на свій розсуд та вигоду. Конституція як основний гарант громадянської рівності та державної справедливості непомітно для себе, але відчутно для нас втрачає свою цінність. Тому, як на мене, насамперед справедливу країну варто будувати починаючи із кожного з нас. “Кожен народ має того царя, на якого він заслуговує”, – так говорить народна мудрість, і я вважаю, що варто задуматися. Бути справедливим з Богом, з ближнім своїм і з собою, – тільки така формула приведе нас до демократичного, соціального та гуманного суспільства.

1. Гьофнер Йозеф, Кардинал. Християнське суспільне вчення: Пер. з нім. С. Пташник, Р. Оглашений. – Львів: Свічадо, 2002. – 304 с.

2. Катехизм католицької церкви. Синод Української греко-католицької Церкви. – Львів: “Місіонер”, 2002 р.Б.-772с.

3. http://librar.org.ua/sections_load.php?s=philosophy_psychology&id=191&start=7

ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВНУТРІШНЬОСОБИСТІСНОГО КОНФЛІКТУ

КАЧМАР М.

Copyright © 2013

Конфлікти охоплюють всю сферу життєдіяльності суспільства, адже немає жодної людини, яка б у своєму житті не вступала у суперечку. Підґрунтям ж виникнення міжособистісних і міжгрупових протиріч зазвичай є внутрішньоособистісний конфлікт, який відбувається безпосередньо у внутрішньому світі особистості. Такі конфлікти умовно можна назвати “конфліктами між тим, що є і тим, що хотілося б мати”, або “між тим, що ви хочете і тим чого прагнете уникнути”, “між тим, хто ви є і тим, ким би хотіли бути” [2]. Тобто переживання особистістю своєї неоднозначності, усвідомлення мінливості власних бажань і домагань, чи неможливості їх зреалізування – все це є полем внутрішньоособистісного конфлікту. Однак відомо, що “чистих” конфліктів (таких, які виникають лише внаслідок дії внутрішньоособистісних суперечностей) немає, адже такі конфлікти просто не можуть виникати без впливу на особистість навколишнього соціального середовища [3].

Отож, внутрішньоособистісний конфлікт — це усвідомлене внутрішнє протиріччя, котре виникає внаслідок зіткнення протилежно спрямованих спонук (мотивів, потреб, цінностей, цілей тощо) конкретної особистості [3]. Розмежовують моральний, адаптивний, невротичний конфлікти, а також конфлікт неадекватної самооцінки та